

Teza: wypełnienie obowiązku doskonalenia zawodowego.

Wypełnienie obowiązku zawodowego odbywa się w ściśle określonych formach i obejmuje udział radcy prawnego w charakterze słuchacza, uczestnika, prowadzącego zajęcia, wykładowcy, lub opracowującego materiał e-learningowy w różnych formach doskonalenia zawodowego z zakresu prawa a także nauki prawniczego języka obcego. Zaświadczenia o ukończeniu kursów nauki języka angielskiego (ogólnego) odpowiednio na poziomie B1/B2 oraz B2 nie spełniają tych wymogów.

WO-173/19

ORZECZENIE
z dnia 9 stycznia 2020 r.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie w składzie następującym:

Przewodniczący: SWSD Krzysztof Górecki /sprawozdawca/

Sędziowie: SWSD Joanna Maruszewska

SWSD Wojciech Płóciennik

Protokolant: Magdalena Senderska

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego r. pr. Michała Jasiaka

po rozpoznaniu w dniu 9 stycznia 2020 r. na rozprawie sprawy radcy prawnego K. W. obwinionego o czyn z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 14 ust. 1 i 2 oraz art. 61 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, w związku z §7 i §11 Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku

z powodu odwołania obwinionego od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego OIRP w W. z dnia 24 kwietnia 2019 r., sygn. akt D 54/19:

1.

utrzymuje w mocy zaskarżone orzeczenie;

2.

zasądza od obwinianego koszty postępowania odwoławczego w kwocie 1.200 zł na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych

WO-173/19 Uzasadnienie

W dniu 24 kwietnia 2019 r. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny OIRP w W. po rozpoznaniu na rozprawie sprawy przeciwko radcy prawnemu K. W., obwinionemu o to, że nie wypełnił obowiązku doskonalenia zawodowego i nie uzyskał żadnego z wymaganych co najmniej 40 punktów szkoleniowych w cyklu szkoleniowym, który trwał od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2017 r., czym naruszył obowiązek dbania o rozwój zawodowy poprzez kształcenie ustawiczne a także obowiązek stosowania się do uchwał organów samorządu radców prawnych, tj. popełnił czyn z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 14 ust. 1 i 2 oraz art. 61 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, w związku z §7 i §11 Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku:

1.

uznał radcę prawnego K. W. za winnego zarzucanego mu czynu i wymierzył za to karę pieniężną w wysokości 3.200 zł;

2.

na podstawie art. 70⁶ ust. 2 ustawy o radcach prawnych kosztami postępowania dyscyplinarnego w kwocie 1.500 zł obciążył obwinionego.

Od niniejszego orzeczenia odwołanie wniósł obwiniony, zaskarżając je w całości na swoją korzyść. Obwiniony wniósł o jego uchylenie.

W uzasadnieniu obwiniony podniósł, że nie jest prawdą, iż nie doksztalał się. Czyni to bowiem ustawicznie na kursach i szkoleniach a także na różnego rodzaju warsztatach, konferencjach i spotkaniach roboczych. Zdobywa też wiedzę w ramach samokształcenia. Tylko część tych aktywności kończy się wydaniem zaświadczeń. Podniósł też, że w trakcie postępowania przed rzecznikiem dyscyplinarnym złożył kopie 2 zaświadczeń potwierdzających realizację obowiązku szkoleniowego

Radca prawny podkreślił także, iż ma 68 lat i z końcem roku przejdzie na emeryturę. Obecnie zaś nie wykonuje zawodu, o czym poinformował OIRP w W..

Obwiniony wskazał również, że mimo 45-letniego stażu pracy nigdy nie był karany dyscyplinarnie.

Na koniec radca prawny K. W. wskazał, że razem z kosztami obciążenie finansowe wynikające z orzeczenia to prawie 5.000 zł. Jest to nieadekwatne do zawinienia a jego zachowanie nie naraziło nikogo na szkodę.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny ustalił i zważył, co następuje:

Odwołanie obwinionego nie zasługuje na uwzględnienie.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny przyjął ustalenia w zakresie stanu faktycznego poczynione w niniejszej sprawie przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny OIRP w W. za własne. Jednocześnie w ramach postępowania odwoławczego zwrócił się drogą mailową do OIRP w W. o informacje co do statusu radcy prawnego w dniu wydania orzeczenia (24 kwietnia 2019 r.) i chwili obecnej a w szczególności, czy radca prawny K. W. w okresie od września 2018 r. do chwili obecnej zgłaszał, że nie wykonuje zawodu radcy prawnego. W odpowiedzi w mailu z 8 stycznia 2019 r. podano, że radca prawny K. W. wpisany na listę radców prawnych prowadzoną przez Radę OIRP w W. pod numerem WA-609 pismem z dnia 8 stycznia 2016 r., które wpłynęło do OIRP w W. w dniu 20 stycznia 2016 r. poinformował, że nie wykonuje zawodu radcy prawnego. Ponadto pismem z dnia 30 grudnia 2019 r., które wpłynęło do OIRP w W. w dniu 3 stycznia 2020 r. poinformował o przejściu na emeryturę.

Na wstępie należy wspomnieć, że podstawą odpowiedzialności dyscyplinarnej radcy prawnego za czyny sprzeczne z zasadami etyki lub godnością zawodu jest przepis ustawowy

- art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, a z drugiej - uzupełniający przepis zawarty w Kodeksie Etyki Radcy Prawnego. Wskazany przepis ustawy przewiduje, że podstawą odpowiedzialności dyscyplinarnej są czyny sprzeczne m.in. z zasadami etyki radcy prawnego. Podstawa ta ma charakter blankietowy, a więc samodzielnie nie pozwala na ustalenie, czy określone zachowanie wypełnia ustawowe znamiona przewinienia dyscyplinarnego. Zatem, dla przyjęcia odpowiedzialności dyscyplinarnej radcy prawnego konieczne jest wskazanie konkretnej zasady uregulowanej w Kodeksie Etyki Radcy Prawnego. I odwrotnie
- uregulowanie zawarte w Kodeksie Etyki Radcy Prawnego również nie może stanowić samoistnej, materialnoprawnej podstawy odpowiedzialności dyscyplinarnej o charakterze represyjnym (vide:, wyrok SN z 29 października 2009 r., SDI 22/09). Materialnoprawna podstawa przypisania odpowiedzialności dyscyplinarnej za

popelnienie czynu sprzecznego z zasadami etyki radcy prawnego, tak jak każdej odpowiedzialności represyjnej, musi mieć oparcie w przepisie rangi ustawowej, czyli we wspomnianym art. 64 ust. 1 ustawy, a uzupełniająco w przepisach zawartych w Kodeksie Etyki Radcy Prawnego normujących

i określających odpowiedzialność za czyn realizujący wprost znamiona przewinienia dyscyplinarnego (vide: wyrok SN z 15 lipca 2010 r., SDI 12/10, wyrok SN z dnia 6 listopada 2014 r., SDI 32/14, wyrok SN z dnia 18 grudnia 2015 r., SDI 54/15).

Ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej znowelizowana została ustawa o radcach prawnych w zakresie kompetencji Krajowej Rady Radców Prawnych poprzez dodanie do art. 60 pkt. 8 litery h, wskazującej wprost na możliwość uchwalania regulaminów dotyczących dopełniania obowiązku zawodowego radców prawnych w zakresie doskonalenia zawodowego i uprawnień organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku przez radców prawnych. W rezultacie nieaktualne stały się zastrzeżenia sformułowane przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 listopada 2014 r., SDI 32/14 - na gruncie poprzednio obowiązującego stanu prawnego.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny wskazuje przy tym, że po 2014 r. Sąd Najwyższy przedstawił odmienny pogląd w stosunku do zajętego we wskazanym wyżej wyroku z dnia 6 listopada 2014 r. sygn. akt SDI 32/1.

W wyrokach z dnia 13 grudnia 2016 r., SDI 60/16 oraz z dnia 9 lutego 2017 r., SDI 84/16, opartych wprawdzie na przepisach regulujących wykonywanie zawodu adwokata, Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, iż „obowiązek doskonalenia zawodowego adwokata jest obowiązkiem ustawowym. Określenie przez organy samorządu adwokackiego sposobu realizacji i egzekwowania tego obowiązku ma umocowanie ustawowe i w niczym nie narusza konstytucyjnych praw obwinionego”.

W niniejszej sprawie OSD prawidłowo oparł się na przepisie rangi ustawowej, czyli na art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, a uzupełniająco na przepisach zawartych w Kodeksie Etyki Radcy Prawnego i Regulaminie zasad wypełniania obowiązku zawodowego (...). Artykuł 60 pkt. 8 lit. h ustawy o radcach prawnych, stanowiący podstawę przyjęcia uchwały Krajowej Rady Radców Prawnych nr 103/IX/2015 r. z dnia 11 grudnia 2015 r., wszedł w życie z dniem 31 sierpnia 2015 r., natomiast sama uchwała - z dniem 1 stycznia 2016 r., tj. po upływie 1 roku od przyjętego cyklu szkoleniowego, przypadającego na lata 2015 - 2017. Należy jednak pamiętać, że obowiązek szkoleniowy, wynikający z przepisów ogólnych ustawy o radcach prawnych i uchwał Krajowej Rady Radców Prawnych istniał już od wielu lat. Bezpośrednio wcześniej materię tę regulowała uchwała Nr 30/B/YII/2008 z dnia 6 czerwca 2008 r. w sprawie określenia zasad wypełniania przez radcę prawnego obowiązku brania udziału w szkoleniach zawodowych.

Uchwała z dnia 11 grudnia 2015 r. nakłada na członków samorządu radcowskiego obowiązek brania udziału w szkoleniach zawodowych na zasadach określonych przez właściwy organ samorządu radcowskiego i uzyskania przewidzianego regulaminem minimalnego pułapu punktów szkoleniowych.

W przedmiotowej sprawie obwiniony w okresie od 1 stycznia 2015r. do 31 grudnia 2017 r. winien uzyskać 40 punktów szkoleniowych, czego nie dopełnił.

Odnosząc się po kolei do zarzutów obwinionego należy wskazać, że nie potwierdziło się, że obwiniony zgłaszał OIRP w W., że nie wykonuje zawodu radcy prawnego.

Nieporozumieniem jest też powoływanie się przez radcę prawnego K. W. na złożenie zaświadczeń, rzekomo wskazujących na realizację obowiązku szkoleniowego. Zaświadczenia te dotyczą bowiem ukończenia w 2017 i 2018 r. kursów nauki języka angielskiego odpowiednio na poziomie B1/B2 oraz B2.

Uchwała KRRP z dnia 11 grudnia 2015 r. w sprawie regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku nie przewiduje tzw. punktów szkoleniowych za ukończenie tego rodzaju szkoleń.

Potwierdziło się natomiast, że obwiniony informował OIRP w W. w dniu 20 stycznia 2016 r., że nie wykonuje zawodu radcy prawnego, zaś w dniu 3 stycznia 2020 r. zawiadomił o przejściu na emeryturę. Dopiero jednak ta ostatnia okoliczność ma znaczenie z punktu widzenia zasad realizacji obowiązku szkoleniowego. Zgodnie bowiem z § 7 ust. 3 uchwały KRRP z dnia 11 grudnia 2015 r. z obowiązku doskonalenia zawodowego zwolnieni są radcowie prawni niewykonyjący zawodu będący emerytami, rencistami lub pobierającymi świadczenie przedemerytalne.

Zobowiązanie do uzyskania określonej ilości punktów w ramach tzw. szkolenia ustawicznego - jak wyżej wskazano - jest nakładane przez samorząd radcowski w ramach jego ustawowych kompetencji i wiąże wszystkich jego członków a jego niewypełnienie stanowi delikt dyscyplinarny. Dobrem naruszonym jest w tym przypadku obowiązek doskonalenia zawodowego radców prawnych, a celem - podnoszenie poziomu świadczonych usług. Inne zaś dobro podlegające ochronie to szacunek i lojalność członków wobec organów samorządu radców prawnych, przejawiająca się m.in. poprzez stosowanie się do ich uchwał (art. 61 KERP).

Stopień naruszenia tego dobra w przypadku nieuzyskania żadnego z obowiązkowych 40 punktów trudno uznać za znikomy. Obowiązek doskonalenia zawodowego dotyczy wszystkich radców prawnych. Należy podkreślić, że jest on kontestowany przez część środowiska, która stoi na stanowisku, że wykonuje zawód zaufania publicznego a radcowie prawni są osobami na tyle odpowiedzialnymi, iż nikt nie powinien im narzucać ram i form samokształcenia. Organy samorządu są zaś przeciwnego zdania.

Jak się wydaje, w odwołaniu pobrzmiewa pierwszy pogląd.

Trzeba też przypomnieć, iż Regulamin daje możliwość skorzystania ze szkoleń w formie e-learningu a w szczególnych przypadkach - wystąpienia o zwolnienie z realizacji obowiązku szkoleniowego, bądź zmniejszenia jego wymiaru. Samorząd zakłada więc istnienie sytuacji wyjątkowych, muszą być one jednak szczegółowo wykazane przez osobę zainteresowaną.

Akta nie dostarczają dowodów na podjęcie przez obwinionego inicjatywy w tym zakresie.

Przy czym, Wyższy Sąd Dyscyplinarny dostrzega trudności w realizacji obowiązku szkoleniowego przez radców prawnych z długoletnim stażem, zbliżających się do końca kariery zawodowej, nie pozwala to jednak tworzyć wyjątków, wykraczających poza ramy wskazanych wyżej regulacji, gdyż naruszałoby zasadę równości członków samorządu.

Kara orzeczona przez Sąd dyscyplinarny I instancji jest co prawda trzecią karą pod względem ciężaru gatunkowego, ale została orzeczona w wymiarze nieznacznie tylko przekraczającym najniższy, tj. półtora krotność minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny nie dopatrył się, by była ona w tym przypadku rażąco wygórowana.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak na wstępie.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 70⁶ ustawy o radcach prawnych.